

1514/16 D. 11

**Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir
jaunimo sąjunga**

Lietuvos Respublikos Prezidentei
gerb. Daliai Grybauskaitei

Kopija:
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrei,

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos
ir darbo ministrei,

Lietuvos Respublikos Seimo
Kaimo reikalų komiteto pirmininkui.

PRANEŠIMAS

2016 m. sausio 14 d. Nr. 2016/01/14/01

Šiuolaikinė demokratija neatsiejama nuo siekio apsaugoti žmogaus teises ir laisves. Visuotinai pripažįstama, kad žmogus yra pagrindinė vertybė, todėl vienas iš svarbiausių teisinės valstybės uždavinių – saugoti ir ginti ją. Lietuvos Respublikos (toliau – LR) statistikos departamento išankstiniais duomenimis, Lietuvoje 2016 m. sausio mėnesio pradžioje yra užfiksuotas 2 888 582 gyventojų skaičius. Europos Komisijos Ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato parengtoje daugiau nei 400 puslapių ataskaitoje (2015), ekspertai prognozuoja, kad 2060 m. Lietuvoje gyvens mažiau kaip 2 milijonai žmonių.

Gimstamumo rodikliai Lietuvoje kiekvienais metais nors ir žymiai nesikeičia, tačiau visgi, kaip bebūtų gaila, yra mažesni už mirtingumo, 2015 m. šalyje gimė tik 31 968 asmenys. Pažymėtina, kad per dešimtmetį Lietuvoje vaikų sumažėjo beveik 200 tūkst. arba 26,7 proc. Skaudžiausia yra tai, jog vaikų Lietuvoje mažėja sparčiau už bendrą gyventojų skaičių. Šie socialiniai pokyčiai neabejotinai įtakos ateityje šalies socialinę, ekonominę bei politinę raidą.

Viena iš pagrindinių priežasčių, įtakojančių gyventojų mažėjimą Lietuvoje, galima būtų įvardinti - emigraciją, kurią sąlygojo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimas bei vykstantys globalizacijos procesai. Į vieno žmogaus auklėjimą pradėdant nuo darželio yra investuojama apie 58 tūkst. eurų. Tuo tarpu nuo Lietuvos Nepriklausomybės laikų į užsienį išvyko apie 700 tūkst. gyventojų, todėl valstybė patyrė 40 mlrd. 600 mln. eurų nuostolį. Statistikos departamento duomenimis 2015 m. iš Lietuvos išvyko 46 489 asmenys, tuo metu 2014 m. iš šalies emigravo 36 621 žmogus. Lyginant 2015 ir 2014 m. iš Lietuvos 2015 m. emigravo 9 868-iais asmenimis daugiau.

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga

Tiek dėl neigiamo natūralaus gyventojų prieaugio, tiek dėl nuolatinės migracijos mažėjant darbingo amžiaus gyventojų, ypač jaunimo skaičiui, aštrėja problema, kad, jeigu šio didelio sumažėjimo neatsvers grįžtamoji migracija ar nauja imigracija, valstybė gali susidurti su tinkamų darbo jėgos išteklių trūkumu bei grėsme ilgalaikiam ekonomikos augimo perspektyvų tvarumui.

Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakytame jaunimo problematikos tyrime (2012), pagrindinė ir svarbiausia emigracijos į užsienį priežastis ir motyvas buvo noras užsidirbti pinigų, po šios priežasties paminėti sunkumai ieškant darbo Lietuvoje.

Verta atkreipti dėmesį, kad statistiškai aukščiausias pajamas per gyvenimą žmogus gauna 30–40-aisiais gyvenimo metais. Tai reiškia, kad šiuo laikotarpiu asmuo sumoka valstybei didžiausius mokesčius. Tuo tarpu emigracija iš Lietuvos atima ne tik jaunas žmonės, tačiau ir potencialius mokesčių mokėtojus.

Dėl sparčios emigracijos Lietuva praranda daug jauno bei darbingo amžiaus gyventojų, kurių didžioji dalis jų yra išsilavinę. Galima teigti, kad dėl „protų nutekėjimo“ valstybė praranda idėjų ir žinių kupinus žmones, aukštos profesinės kvalifikacijos darbo jėgą. Europos migracijos tinklo duomenimis, netgi 72 proc. emigravusių žmonių yra nuo 15-os iki 44-ių metų. Tuo tarpu Lietuvoje gyvenantys šio amžiaus žmonės sudaro tik 39 proc. visų šalies gyventojų. Priešinga tendencija pastebima lyginant vyresnio amžiaus emigrantus bei Lietuvoje esančių gyventojų skaičių. Tik apie 1,3 proc. emigrantų sudaro 65-ių metų ir vyresni asmenys.

Minėtos tendencijos yra aiškiai pastebimos ir žemės ūkio sektoriuje. Atsižvelgiant į nepalankią ūkininkų amžiaus struktūrą ir su tuo susijusią grėsmę sklandžiai kartų kaitai žemės ūkyje bei ūkininkavimo tradicijų tęstinumui, Lietuvos kaimo plėtros 2014 - 2020 m. programoje numatyta palengvinti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą bei jų veiklos pradžią. Tačiau, kaip bebūtų gaila, visgi yra akivaizdu, kad didžiausia ES lėšų dalis atitenka vyresnio amžiaus ūkininkams, o jaunieji tiesiog paliekami „už borto“. Statistikos departamento duomenimis, Lietuvoje iki 2015 m. pradžios buvo užfiksuota 13 proc. iki 40-ties metų ir 87 proc. virš 40-ties metų valdos valdytojų. Galima daryti prielaidą, kad vyresnio amžiaus ūkininkų ūkiai, iš kurių didžioji dalis neturės tęstinumo, greičiausiai, bus perduoti stambiems Lietuvos ar užsienio investuotojams.

Siekiant paskatinti šalies jaunimo norą ūkininkauti, buvo parengtos Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ taisyklės. Pagal priemonę paraiškos buvo priimamos nuo 2015 m. balandžio 1 d. iki 30 d. ir nuo lapkričio 16 d. iki gruodžio 18 d. Jaunųjų ūkininkų įsikūrimui 2015 m. buvo skirta

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga

30 mln. eurų, visam septynerių metų laikotarpiui - 64,7 mln. eurų. LR žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) teigimu, 2016 metais ši suma bus padidinta dar 20 mln. eurų.

ŽŪM pirmojo paraiškų teikimo metu teigė, kad jaunimui suteikiama galimybė pradėti kurtis nuo nulio, jie gali grįžti iš užsienio ir pradėti jaunojo ūkininko veiklą. Asmuo, norintis ūkininkauti, gali ateiti be patirties, tačiau jam būtina sukurti tokį verslo planą, kuriuo įrodytų, kad per numatytą laiko tarpą pasieks tam tikrų rezultatų. Atsižvelgiant į tai, 2015 m. balandžio mėnesį vykusio projektų teikimo paramai gauti metu, buvo užregistruotos 1 354-ios paraiškos, kurių bendra suma viršijo 74 mln. eurų. Sudarius pirmumo eilę, paaiškėjo, kad bus vertinamos tik 345 paraiškos.

ŽŪM parengus naują jaunųjų ūkininkų įsikūrimo taisyklių projektą, 2015 m. spalio 2 d. buvo sušauktas susitikimas su projekto rengėjais, kuriame dalyvavo ir LJŪJS atstovai. Buvo pastebėta, kad projektas yra orientuotas į jaunuosius ūkininkus, kurie turi siekius kurti didelius ūkius, o kaip yra žinoma, paprastam užnugario neturinčiam asmeniui įkurti stambų ūkį nuo „nulio“ vos per keletą metų yra sudėtinga, o gal net ir neįmanoma. Todėl atsižvelgiant į 2015 m. spalio 2 d. susitikimo metu išsakytus pastebėjimus, LJŪJS 2015 m. spalio 5 d. ŽŪM išsiuntė savo siūlymus dėl jaunųjų ūkininkų įsikūrimo taisyklių projekto (Priedas Nr. 1). Norime pažymėti, kad atsakymas mums buvo išsiųstas tik 2015 m. lapkričio 6 d.

Taip pat neigiamai vertiname ŽŪM ne laiku organizuojamus nemokamus seminarus tema - „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“, kurie vyksta po pakeistų jaunųjų ūkininkų taisyklių patvirtinimo. Seminaro metu trumpai pristatomos taisyklės, diskutuojama su jaunaisiais ūkininkais, smulkiųjų ūkių atstovais ir visais kitais suinteresuotais asmenimis. Manytina, tikslinga būtų tokius seminarus rengti dar prieš taisyklių patvirtinimą, kuomet atsižvelgus į suinteresuotų asmenų nuomonę, būtų koreguojamos taisyklių nuostatos.

Taipogi nerimą kelia, kad surinkti reikiamą balų skaičių vienam fiziniam asmeniui šiuo metu, pagal pakeistas jaunųjų ūkininkų įsikūrimo taisykles yra per sudėtinga, kadangi pastebima ŽŪM pozicija paramą skirti besiruošiantiems aktyviai bei pelningai ūkininkauti jaunesiems ūkininkams, turintiems didelius siekius. Tačiau LJŪJS nori pabrėžti, kad priemonė yra skirta būtent jaunųjų ūkininkų įsikūrimui, o ne jų plėtrai. Šiuo metu žvelgiant į jaunųjų ūkininkų įsikūrimo taisykles, matyti, kad iš jaunųjų bandoma iš karto padaryti stambius ūkininkus. Jaunųjų ūkininkų ūkiai neturi būti kuriami pasislepiant po didelių, pramoninių, išpuoselėtų ir jau paramą iš ES gavusių ūkių vėliava.

Manytina, nėra teisingas reikalavimas, kad ūkininkai, deklaruojantys pievas tiesioginėms išmokoms gauti, būtinai laikytų ūkinius gyvūnus. Pažymėtina, kad deklaruojant pievas, galima

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga

gaminti pašarus ir realizuoti šią produkciją gyvulininkystės ūkiams arba užsienio rinkai, tokiu būdu sukuriant didesnę produkto pridėtinę vertę. Ši aplinkybė leidžia teigti, kad populiarus pasaulyje verslas – pašarų gamyba, Lietuvoje liks tik nuošalyje. Todėl ūkininkai nebeišgalės vien tik savo lėšomis ir pastangomis likti konkurencingi rinkoje.

Taip pat jaunesiems ūkininkams nerimą kelia klausimas dėl galimybės pradėti ekologinę gamybą, kadangi yra žinoma, kad 2016 m. nauji sertifikuoti ūkiai negaus papildomos paramos už ekologinę produkciją. Pažymėtina, kad ekologinis ūkininkavimas gerokai sunkesnis ir brangesnis nei paprasta žemės ūkio veikla. Tačiau kaip bus sprendžiamas šis klausimas, ŽŪM kol kas nepasisako.

Ketinimas 2016 m. sumažinti jaunesiems ūkininkams skiriamą paramą nuo 60 tūkst. iki 40 tūkst. eurų, remiantis kitų šalių praktika, manytina, yra neteisingas ŽŪM žingsnis. Kodėl pareiškėjams nepaliekama teisė patiems spręsti, kokia pinigų suma iš tiesų jiems yra reikalinga. Pagal dabartines taisykles, pareiškėjai gali prašyti ir mažesnės paramos sumos negu 60 tūkst. eurų, jeigu jiems atrodo, kad ir mažesnės sumos pakaks ūkiui įkurti. Apsisprendimo teisė turi būti palikta jaunesiems ūkininkams. Be to, keliamas klausimas, kodėl tuomet remiantis kitų šalių praktika nėra didinamos tiesioginės išmokos? Juk Lietuvoje vidutiniai tiesioginių išmokų dydžiai, lyginant juos su kitų ES valstybių narių, yra vieni iš mažiausių.

ŽŪM viešai teigiant, kad jaunimui yra sudaromos palankesnės sąlygos dalyvauti Lietuvos kaimo plėtros programose, viena iš svarbiausių priemonių yra įvardijama jaunųjų ūkininkų rėmimas ir jų gausinimas, tačiau praktika rodo visai ką kitą, kadangi ūkininkų iki 40 metų yra tik 13 proc. Verta pažymėti, kad 2013 m. pradžioje jų skaičius siekė 17 proc. Lietuvoje jaučiamas nenoras, kad jaunimas ateitų į kaimą, įsikūrimo sąlygos yra nustatytos per griežtos. Paraiškų teikėjai sumoka didelius pinigus projektų rašymui, o galiausiai lieka atstumti ir be perspektyvos. Jaunimas yra per mažai skatinamas. Ūkio subjektams, investuojantiems į žeminius šiltnamius, didžiausia paramos suma projektui ir 2014-2020 metų laikotarpiu negali viršyti 3 000 000 EUR. Nesunku paskaičiuoti, kad vietoje vieno pastatyto žeminio šiltnamio, kuris nenukonkuruos su šilto klimato kraštuose užauginama produkcija, galima būtų remti 50 perspektyvių, ryžtingų, siekiančių diegti naujoves, nebijančių rizikuoti ir taikyti aplinką tausojančius darbo metodus - jaunųjų ūkininkų.

ES parama bei išmokos gali palengvinti jaunųjų ūkininkų įsitraukimą į žemės ūkio veiklą bei kartu su kitomis programomis prisidėti prie demografinės situacijos Lietuvoje gerinimo, kartu kaitos palengvinimo ir užtikrinti jaunųjų ūkininkų veiklos gyvybingumą. Suvokus šių tikslų svarbą, prie jų įgyvendinimo turi prisidėti ir aukščiausi šalies pareigūnai, kurie turi užtikrinti, kad jaunimas atėjęs į kaimą jaustųsi ten saugus ir žinotų, kas jo laukia ateityje.

**Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir
jaunimo sąjunga**

**LIETUVOS JAUNŪJŲ ŪKININKŲ IR JAUNIMO SĄJUNGOS
PRAŠYMAI**

1. LR Vyriausybė, bent jau ateinančių penkerių metų laikotarpyje, turi ir toliau išlaikyti prioritetinę kryptį – skatinti jaunimo užimtumą ir kūrimąsi kaime. ŽŪM prisidedama prie šio LR Vyriausybės prioriteto įgyvendinimo, turi remti ne tik jaunuosius ūkininkus tačiau ir asmenis, studijuojančius aukštosiose mokyklose studijų programas, susijusias su žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros sritimis.
2. Nenutraukti papildomos paramos teikimo naujiems sertifikuotiems ūkiams už ekologinę produkciją, nes ekologinis ūkininkavimas gerokai sunkesnis ir brangesnis nei paprasta žemės ūkio veikla. Be to, nekonkurencingų sąlygų iškėlimas, dėl kurių nauji ūkininkai nebegalės konkuruoti su esamais, sustabdys ekologinio ūkininkavimo plėtrą ir galimybę ateityje pereiti prie biodinaminio ūkininkavimo metodo.
3. Pareiškėjams, deklaruojantiems pievas tiesioginėms išmokoms gauti, paramą mokėti netaikant reikalavimo dėl ūkinių gyvūnų laikymo. Pareiškėjui, gaunančiam išmokas už plotus atitinkančius gerą agrarinę būklę, turi būti palikta teisė spręsti, ar auginti gyvulius, ar, pavyzdžiui, užsiimti pašarų gamyba ir jų realizavimu šalies ar užsienio rinkoje, tokiu būdu sukuriant didesnę produkto pridėtinę vertę.
4. Žemės ūkio produkcijos supirkimo įmonėms nustatyti reikalavimą mokėti už produkciją ne mažiau kaip 0,75 proc. nuo ES kainų vidurkio. Žemės ūkio bendrovių darbuotojams mokėti ne mažiau kaip 25 proc. už MMA didesnę darbo užmokestį. LJŪJS duomenimis, išanalizavus viešai skelbiamą informaciją apie Lietuvos ūkio subjektų gautas paramos sumas iš ES nuo 2003 iki 2014 m., paaiškėjo, kad daugiausiai paramos gavo žemės ūkio produkcijos perdirbimo įmonės – AB „Pieno žvaigždės“ – 30,3 mln. EUR, AB „Rokiškio sūris“ – 26,3 mln. EUR, UAB „Utenos mėsa“ – 21,6 mln. EUR bei kitos. Tuo tarpu Lietuvos žemės ūkio produkcijos perdirbimo įmonės moka vienas iš mažiausių Europoje žemės ūkio produkcijos supirkimo kainas. Pažymėtina, kad investicijos į Lietuvos kaimo plėtrą negali tapti pasipelnymo šaltiniu, jos turi užtikrinti subalansuotą teritorinę kaimo ekonomikos plėtrą, kurti darbo vietas ir jas išlaikyti, didinti žemės ūkio konkurencingumą bei tvarų gamtos išteklių valdymą.
5. Įtvirtinti griežtesnį teisinį reglamentavimą juridiniams asmenims, ketinantiems pasinaudoti parama. Juridiniams vienetais būtina uždrausti pardavinėti akcijas, jei įmonė dalyvauja Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programose, kadangi šiuo metu įtvirtintas dispozityvus

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga

teisinis reguliavimas leidžia bet kada parduoti ar kitaip perleisti savo valdomą turtą kitiems asmenims ir iš naujo pasinaudoti parama.

6. Didžioji Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 m. programos biudžeto lėšų dalis turi būti skirta jaunimui ir jaunimo verslo pradžiai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, kol dar nevēlu, siūlome imtis ryžtingų priemonių bei priiimti didesnę atsakomybę jaunimo ir jaunųjų ūkininkų atžvilgiu.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungos siūlymų „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įskūrimui“ įgyvendinimo taisyklių projektui“ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai, kopija – 3 lapai.

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungos pirmininkas

Antanas Vailionis

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga

Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijai

SIŪLYMAI

Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ įgyvendinimo taisyklių projektui

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga nepitaria kai kuriems Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos srities „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ įgyvendinimo taisyklių (toliau – Taisyklės) projekto atrankos kriterijams. Mums yra aiški ir suprantama Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministerijos (toliau – ŽŪM) pozicija, paramą skirti ūkininkams, turintiems didelius siekius ir besiruošiantiems aktyviai bei pelningai ūkininkauti, tačiau norime pabrėžti, kad priemonė skirta jaunųjų ūkininkų įsikūrimui, o ne plėtrai. Pažymėtina, kad šiuo metu ŽŪM parengtas Taisyklių projektas yra orientuotas į stambius, pasiturinčius ūkininkus ir jų vaikus bei giminaičius. Jaunųjų ūkininkų ūkiai neturi būti kuriami pasisplėpiančios po didelių, pramoninių, išpuoselėtų ir jau paramos iš Europos Sąjungos gavusių ūkių vėliava. Tuo tarpu užnugario neturintys jaunuoliai paliekami už borto, kadangi surinkti reikiama balų skaičių vienam fiziniam asmeniui šiuo metu yra per sudėtinga. Todėl tai įvertinus, ŽŪM teikiame savo siūlymus, į kuriuos atsižvelgus liktų patenkintos abi šalys ir parama būtų skiriama tiems, kam labiausiai jos reikia.

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga nepitaria projekto atrankos kriterijui, kuriuo numatoma skirti balus už investicijas į statybą ir (arba) jos rekonstrukciją. Klaidinga manyti, kad, jeigu jaunieji ūkininkai investuos į statybą, tai privers juos ilgiau ūkininkauti, ar pasilikti žemės ūkio sektoriuje. Ši nuostata, jokia būdu nesustabdys ūkininkų nuo galimybės parduoti savo ūkį, pasibaigus kontrolės laikotarpiui. Todėl balai, kurie projekte yra numatyti skirti už investicijas į statybas ir (arba) jų rekonstrukciją, turėtų būti skirti ūkininkams, kuriems nereikalinga maksimali paramos suma. Manytina, kad atsirastų nemažai ūkininkų, kuriems užtektų ir mažesnės paramos sumos negu yra nustatyta šiuo metu. Atsižvelgus į šią aplinkybę, siūlome daugiau balų skirti asmenims, kurie prašo ne visos paramos sumos, pvz., jeigu pareiškėjas prašo 50 proc. numatytos sumos, jam turėtų būti suteikti papildomi 20 balai, tuo atveju, kai pareiškėjo prašoma suma yra 25 proc. mažesnė, skirti 10 papildomus balus. Tokiu atveju, parama galėtų pasinaudoti daugiau pareiškėjų, kuriems įkurti ūkį prie savų turimų investicijų papildomai nereikalingos didelės lėšos. Tuo tarpu didesnė paramos suma yra reikalinga, norint sukurti didesnį ūkį. Tačiau vienam jaunajam ūkininkui investuoti į tokį ūkį gali būti sudėtinga, rizikinga, kadangi tai reikalauja didelių investicijų bei kitų būtinų priemonių.

Kadangi šiuo metu paraiškas jaunųjų ūkininkų įsikūrimui gali teikti tik fiziniai asmenys, manytina, kad imperatyvios teisės normos įtvirtinimas sudaro nepatrauklias sąlygas asmenims, siekiantiems tapti jaunaisiais ūkininkais. Todėl Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga

jaunimo sąjunga siūlo Taisyklėse įtvirtinti nuostatą, kad paramai gauti paraiškas galėtų teikti ne tik fiziniai asmenys, tačiau ir juridiniai, jungtinės veiklos pagrindu veikiantys subjektai bei kooperatyvai. Tokiu būdu jaunieji ūkininkai galės kooperuotis, kurti bendrus ir didesnius ūkius bei gauti daugiau atrankos balų, kurie užtikrins paramos gavimą. Kuriant tokius ūkius būtų panaudojami kelių asmenų ištekliai. Kiekvienas jaunas ūkininkas prie bendros veiklos prisidėtų ne tik finansiniais ištekliais, tačiau ir žmogiškuoju kapitalu, kuris dažniausiai yra laikomas esminiu indėliu į bendrą vykdomą veiklą – profesinės žinios, patirtis t.t. Interesų bendrumas sujungtų kelis subjektus, kuriems būtų lengviau siekti bendrų tikslų, veikti ne išimtinai kiekvienas savo naudai, bet bendrais interesais. Tikimybė, kad pavieniai fiziniai asmenys sukurs smulkius ūkius, tuo tarpu įteisinus galimybę kooperuotis, tikėtina būtų pasiekta greitesnė ir aktyvesnė plėtra. Vyrauja pozicija, kad kai kuriose valstybėse komercinis bendradarbiavimas yra ypač populiarus tarp mažo ir vidutinio verslo, kuris šiandieninėmis sąlygomis turi reikšmingą įtaką ekonominiam augimui.

Be to, atsižvelgus į projekto atrankos kriterijus, susidaro įspūdis, kad ŽŪM požiūriu, gyvulininkystės sektorius Lietuvoje apima tik karvių auginimą, o augalininkystė apsiriboja tik grūdais. Tačiau yra ir daugelis kitų alternatyvų. Šiuo metu pagal siūlomą naują Taisyklių projektą jaunas ūkininkas, siekdamas surinkti kuo daugiau atrankos balų, pvz.: kurdamas gyvulininkystės ūkį ir norėdamas gauti už tai 20 balų turi išsipareigoti, kad įgyvendinus verslo planą ir visu kontrolės laikotarpiu, SGV jo ūkyje bus 29 ar daugiau.

Atlikus skaičiavimus paaiškėjo, kad, jeigu pretendentas gauti paramą, ūkyje norės auginti triušius ir teikdamas paraišką paramai gauti pretenduos į 20 balų, kurie bus suteikti už 29 ir daugiau SGV, jo ūkyje turės būti 1 160 vnt triušių, jeigu augins avis ir ožkas, jų skaičius turės būti ne mažesnis nei 406 vnt, o broilerių (mėsinių) ne mažiau nei 72 500 vnt. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad Taisyklėse iškelti reikalavimai yra per dideli, kad vienas jaunas ūkininkas juos galėtų įgyvendinti.

Pažymėtina, kad pagal galiojančius Lietuvos Respublikos teisės aktus, gyvulių laikymo vietose, kuriuose laikoma daugiau kaip 10 SGV, privalu įrengti mėšlides, kurių įrengimas reikalauja milžiniškų finansinių investicijų. Todėl jaunas ūkininkas, kuris neturės nei finansinių galimybių, nei artimųjų paramos, šio reikalavimo neįvykdys, kadangi tai jam taps per didelė našta. Be to, nurodytam SGV skaičiui laikyti taip pat reikalingos ir patalpos su inventoriumi, pažangių technologijų diegimas. Todėl kyla klausimas, kaip jaunajam ūkininkui, kuris pagal Taisyklių nuostatas, įregistravęs ūkį ne anksčiau kaip prieš 12 mėnesių iki paraiškos teikimo dienos, gali turėti tiek reikalingų išteklių.

Subjektams, kurie kreiptųsi dėl paramos kartu, bei atitikusiems visus Taisyklių reikalavimus, bendra jų prašoma paramos suma neviršytų 50 000 EUR be PVM, ir 60 000 EUR be PVM, jeigu būtų kuriamas gyvulininkystės ūkis. Taigi, pagal šiuo metu galiojančias Taisyklių nuostatas 50 000 EUR be PVM gali gauti tik vienas jaunas ūkininkas kaip fizinis asmuo, tuo tarpu įtvirtinus galimybę kooperuotis, šią sumą gautų galbūt du, trys ar net keturi subjektai. Už tą pačią paramos sumą būtų sukurta daugiau darbo vietų, siekiant daugiau asmenų pritraukti į darbo rinką, taip pat būtų mažinamas nedarbo lygis, kas paskatintų Lietuvos biudžeto augimą.

Taip pat siūlome į Taisyklių projektą įtraukti papildomus atrankos kriterijus, kurie būtų:

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjunga

- Daugiau balų skirti kaimo vietovėje paskutinius 2 metus gyvenantiems pareiškėjams. Ši nuostata užtikrintų, kad jaunas ūkininkas tikrai gyvena kaime, o nesiekia fiktyviai gauti paramą gyvendamas mieste.
- Per paskutinius 5 metus daugiau kaip 2 metus dirbusiems užsienyje. Mažėjant darbingo amžiaus Lietuvos gyventojų - tiek dėl neigiamo natūralaus gyventojų prieaugio, tiek dėl nuolatinės migracijos, ypač jaunimo, susiduriame su problema, kad, jeigu šio didelio sumažėjimo neatsvers grįžtamoji migracija ar nauja imigracija, valstybė gali susidurti su tinkamų darbo jėgos išteklių trūkumu bei grėsme ilgalaikiam ekonomikos augimo perspektyvų tvarumui. Manoma, kad bus sunku suvaldyti ir įvertinti, ar jaunieji ūkininkai išties buvo minėtam laikui emigravę iš tėvynės, todėl siūlome šiuos atrankos balus skirti tik tiems ūkininkams, kurie pateikia išrašą iš tos šalies mokesčius koordinuojančios įstaigos apie asmens darbingumą.
- Pareiškėjams suteikiama galimybė teikti paraiškas per ŽŪMIS bei neužkirsti galimybės dokumentus pristatyti ir kitais būdais.
- Skirti balų jaunesiems ūkininkams, kai projektas įgyvendinamas vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, kadangi tokiose vietovėse ūkininkaujantiems, reikalingos didesnės investicijos.
- Papildomus balus skirti aktyviems ūkininkams, kurie dalyvauja pripažintose, ūkininkus vienijančių asociacijų veikloje. Taip ūkininkai būtų skatinami aktyviau dalyvauti ir savo nuomonę reikšti per savivaldos organizacijas.

Prašome atsižvelgti į Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungos išreikštą poziciją ir siūlymus.

Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungos vicepirmininkas Vytautas Buivydas

